

Terveys- ja sairaanhoitopalvelut
Medisiiniset palvelut
Infektioiden torjunta

20.5.2026

Kosketusvarotoimet vuodeosastolla

Kosketusvarotoimia noudattamalla tehostetaan tavanomaisia varotoimia. Niiden tarkoitus on vähentää kosketuksen välityksellä siirtyvien moniresistenttien tai muuten ongelmallisten mikrobin leviämistä sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköissä. Lisätietoa tavanomaisista varotoimista löydät täältä: Tavanomaiset varotoimet yksiköissä.

Käsihygienia

Käsihygieniaa toteutetaan kuten tavanomaisissa varotoimissa. Kätet desinfioidaan aina yksikköön tai potilashuoneeseen mennessä ja sieltä lähtiessä.

Kosketusvarotoimissa suojakäsineitä käytetään aina, kun kosketaan käsin potilaaseen tai hänen lähiympäristöönsä. Suojakäsineet vaihdetaan aseptisen työjärjestyksen mukaisesti. Kätet tulee desinfioida aina ennen suojakäsineiden pukemista sekä niiden riisumisen jälkeen. Vatsatautipotilasta hoidettaessa potilashuoneesta poistuessa kätet tulee pestä huolellisesti vedellä ja saippualla, kuivata hyvin ja desinfioida lopuksi. Katso tarvittaessa lisää ohjeesta Käsihygienia.

Suojainten käyttö

Suojatakkaa tai hihallista suojaesiliinaa käytetään, kun ollaan fyysisessä kontaktissa potilaaseen tai hänen lähiympäristöönsä. Tällaisia tilanteita ovat muun muassa:

- Potilaan hoitotilanteet esim. vaipanvaihto tai asennonvaihdoissa avustaminen
- Lääkärin tutkimus
- Huoneen siivous
- Vatsatautipotilasta hoidettaessa => Puetaan potilashuoneen ulkopuolella, riisutaan potilashuoneessa

Kirurgista suu-nenäsuojusta sekä silmäsuojusta tai visiiriä käytetään, kun on vaara eriteroiskeista tai potilas sairastaa äkillisesti alkanutta ripuli-oksennustautia, kuten clostridioides difficile tai norovirus. Suu-nenäsuojusta käytetään myös haavahoidossa sekä silloin, kun potilaalla on keinoilmatie tai hengitystieinfektio.

Jos potilashuoneessa on sulkutila, se pidetään puhtaana tilana. Sulkutilan kaappiin varataan hoidossa tarvittavat suojaimet ja niiden käyttöohjeet. Suojatakki tai -esiliina, kirurginen suu-nenäsuojus, suojakäsineet ja silmäsuojain puetaan sulkutilassa. Ellei sulkutilaa ole, suojaimet sijoitetaan potilashuoneeseen. Huom! Vatsataudit. Suojakäsineet vaihdetaan aseptisen työjärjestyksen mukaan potilashuoneessa.

Suojaimet riisutaan heti käyttötarpeen loputtua potilashuoneessa, ettei vahingossa kontaminoida puhtaita pintoja tai välineitä käytetyillä suojaimilla. Käsineet ja tarvittaessa suojatakki tai -esiliina tulee vaihtaa aina, kun siirrytään likaisemmasta puhtaampaan työvaiheeseen. Suojaimet ovat potilaskohtaiset, ne riisutaan ja vaihdetaan ennen seuraavan potilaan hoitoa.

Terveys- ja sairaanhoitopalvelut
Medisiiniset palvelut
Infektioiden torjunta

20.5.2026

Sulkutilaan tilassa ei liikuta likaisilla suojaimeilla. Suojainten riisumisen jälkeen ennen sulkutilasta tai potilashuoneesta poistumista desinfioidaan kädet.

Sulkutilan ovet tulee olla suljettuna sekä käytävälle että potilashuoneeseen. Ovia ei pidetä avoinna yhtä aikaa. Esim. sulkutilaan mennessä ovi suljetaan perässä ennen kuin avataan ovi potilashuoneeseen.

Katso tarvittaessa lisätietoa seuraavista ohjeista Suojainten oikea käyttö, Suojakäsineiden käyttöohje ja Suojainten pukeminen ja riisuminen hihallista suojaesiliinaa käytettäessä.

Potilashuoneen valinta

Potilas sijoitetaan yhden hengen huoneeseen, jossa on oma wc- ja suihkutila. Mikäli yhden hengen huonetta ei ole saatavilla, voidaan samaa mikrobia kantavat tai samaa infektiota sairastavat sijoittaa samaan huoneeseen eli kohortoida. Jos yhden hengen huoneita ei ole, toteutetaan potilaspaikkakohtaisesti kosketusvaroitoimia eli ns. paikkaeristystä. Konsultoi tarvittaessa hygieniahoitajaa. Vatsatautipotilaat hoidetaan pääsääntöisesti omissa huoneissaan.

Aseptinen toiminta ja veritartunnan ehkäisy

Kosketusvaroitopotilaan hoidossa noudatetaan aseptista työjärjestystä edeten puhtaasta likaisempaan työvaiheeseen kuten tavanomaisissa varoitoimissa. Työjärjestys tulee huomioida myös muiden yksikössä hoidossa olevien potilaiden suhteen.

Tavanomaisia varoitoimia noudatetaan, kun ollaan kontaktissa vereen tai sillä tahriintuneisiin välineisiin. Pistävät ja viiltävät esineet laitetaan suoraan särnäisjäteastiaan.

Tutkimus- ja hoitovälineistö

Huone- ja potilaskohtaiset tai kertakäyttöiset välineet. Monikäyttöisten välineiden puhdistus, desinfektio tai sterilointi käyttötavan mukaan. Hoitotarvikkeita varataan vain vuorokauden tarvetta vastaava määrä. Varoitomien päätyttyä avatut hoitotarvikkeepakkaukset tulee hävittää.

Potilaskohtaiset hoito- ja tutkimusvälineet huolletaan heti käytön jälkeen. Lisätietoa välineiden huollosta yksikössä löytyy ohjeesta Yksikössä tapahtuva välineiden huolto.

Tiedottaminen, potilaan ohjaus ja vierailut

Potilaalle kerrotaan kosketusvaroitomista ja niiden tarkoituksesta. Häntä ohjataan välttämään haavojen, dreerien ja katetriin koskettelua. Potilaalle opastetaan käsien desinfektio ja tarvittaessa avustetaan sen toteuttamisessa.

Potilashuoneen oveen laitetaan kosketusvaroitomikortti. Asumispalveluyksiköissä käytetään yksikössä sovittua merkintää. Varoitomista tiedotetaan muita hoitoon osallistuvia, sairaankuljetusta sekä mahdollista jatkohoitopaikkaa. Potilas- ja sairaankuljetusta informoidaan, jos vatsatautipotilas joudutaan siirtämään kosketusvaroitomien aikana. Taksi- ja henkilöautokuljetus normaaliin tapaan,

Terveys- ja sairaanhoitopalvelut
Medisiiniset palvelut
Infektioiden torjunta

20.5.2026

ei ilmoitusta tietosuojan vuoksi. Norovirusepidemiasta tulee tiedottaa heti Infektioiden torjuntayksikköä, oman alueen hygieniahoitajaa, yksikön sairaalahuoltajia sekä ravintokeskusta.

Sairauskertomukseen tehdään riskitietomerkintä varotoimista, joka välittyy myös laboratoriopyyntöihin. LifeCare Osastonhallinnassa paikkakartalle merkintä varotoimista on tehtävä erikseen. Mahdollisiin röntgenpyyntöihin tulee kirjata tieto voimassa olevista varotoimista.

Vierailijoita tai muita henkilöitä, jotka eivät osallistu potilaan hoitoon, ei tiedoteta varotoimien syystä vaan opastetaan toteuttamaan käsihygieniaa. Omaiset voivat osallistua kosketusvarotoimipotilaan hoitoon henkilökunnan ohjeistamana.

Näytteenotto

Näytteenottaja käyttää suojaimia varotoimiluokan mukaisesti ja huolehtii hyvästä käsihygieniasta. Varotoimihuoneeseen varataan staassi sekä särmäisjäteastia. Näytteenottaja vie huoneeseen kaarimaljassa vain välttämättömät tarvikkeet. Näytteet lähetetään tutkittavaksi tavallista käytäntöä noudattaen.

Toimenpiteet, tutkimukset ja kuntoutus

Yksikössä huolehditaan, että potilas on desinfioinut kätensä ennen toimenpidettä, terapiaa tai kuntoutusta. Tarvittaessa häntä avustetaan käsidesinfektion toteuttamisessa. Potilaan asun tulee olla puhdas ja erittävät haavat tulee olla peitettynä asianmukaisesti ennen tutkimuksia tai kuntoutusta.

Kuntoutustilanteissa arvioidaan suojainten käyttötarve, mikäli ollaan lähikosketuksessa potilaaseen. Suojainten käyttö on huomioitava erityisesti toteutettaessa ns. passiivista kuntoutusta. Mikäli potilasta kuntoutetaan potilashuoneen ulkopuolella, tulee kuntouttajan vaihtaa ylleen puhtaat suojarusteet ennen huoneesta poistumista. Kontaminoituneilla suojakäsineillä ei kosketella ovenkahvoja, hissien painikkeita tai muuta ympäristöä. Jos kuntouttaja ei ole fyysisessä kontaktissa potilaaseen, ei suojarusteita tarvita potilashuoneen ulkopuolella. Moniresistentin mikrobin kantajuus ei saa olla esteenä potilaan toimenpiteille, tutkimuksille tai kuntoutukselle.

Potilaan kuljettaminen ja vainajan käsittely

Yksikössä huolehditaan, että potilassängyn suojakaiteet ja liinavaatteet ovat puhtaat. Kuljetusvälineiden (sänky, pyörätuoli, kuljetusparit) kosketuskohdat desinfioidaan ennen kuljetusta ja sen jälkeen esim. pintadesinfektioliinalla.

Kuljettaja huolehtii käsiensä desinfektiosta sekä potilaan käsien desinfektiosta ennen kuljetusta ja sen jälkeen. Kuljetusvälinettä (sänky, pyörätuoli ym.) työnnetään paljain desinfioiduin käsin. Mikäli on vaara eriteroiskeista kuljetuksen aikana, käytetään pitkähahaista suojaesiliinaa tai suojatakkia sekä tehdaspuhtaita suojakäsineitä.

Vainajan laitossa ja kuljetuksessa noudatetaan varotoimiluokan mukaista suojautumista.

Terveys- ja sairaanhoitopalvelut
Medisiiniset palvelut
Infektioiden torjunta

20.5.2026

Ruokailu ja ruokailuvälineet

Potilas ruokailee pääsääntöisesti omassa huoneessaan. Moniresistentin mikrobin kantaja (MRSA, VRE, ESBL, MDRPA) voi ruokailla yhteisissä tiloissa. Potilaan käsihygieniasta tulee huolehtia ruokailun yhteydessä. Likaisia astioita käsitellään suojakäsineet kädessä ja ne tulee pestä vähintään 60° lämpötilassa. Kertakäyttöastioita ei käytetä. Varotoimitietoa ei välitetä ravintokeskukseen.

Pyykki, jätteet ja eritteet

Pyykki kerätään potilashuoneessa pyykkipussiin ja käsitellään tavanomaisia varotoimia noudattaen. Tartuntavaarallinen pyykki kerätään liukenevaan disolvo-muovipussiin, joka pakataan keltaiseen pyykkipussiin. Tartuntavaarallista pyykkiä ovat esim. norovirus-, clostridioides difficile-, syyhy- tai täipotilaan vuodevaatteet ja muut tekstiilit. Katso lisätietoja ohjeesta Varotoimiin liittyvät toimenpiteet. Katso tarvittaessa lisäohjeita pesulan omista ohjeista.

Jätteet pakataan huolellisesti potilashuoneessa ja viedään heti suurempaan lajitteluun. Jätteet ovat normaalia yhdyskuntajätettä.

Pinnoille päätyvät eritetahrat tulee poistaa välittömästi, koska erite toimii elatusalustana erilaisille mikrobeille. Eritetahradesinfektion toteuttaminen kuuluu kaikille ammattiryhmille. Lisätietoa ohjeessa Eritetahradesinfektio.

Siivous

Potilashuone siivotaan aseptisen työjärjestyksen mukaan. Siivouksessa käytetään varotoimiluokan mukaisia suojaimia. Kaikki siivouksessa tarvittavat välineet varataan mukaan huoneeseen mennessä, ettei huoneesta tarvitse poistua kesken siivouksen.

Loppusiivouksessa hoitohenkilökunta poistaa potilaan hoidossa käytetyt välineet ja tarvikkeet huoneesta ja huolehtii välineiden desinfektiosta. Loppusiivouksessa suihkupäät ja letkut vaihdetaan puhtaisiin ja pestään huuhtelu-desinfektiokoneessa. Loppusiivouksen jälkeen huone on heti käytettävissä.

Norovirus- tai Clostridioides difficile –ripulipotilaiden huoneiden desinfiointi loppusiivous:

- kun potilas on kotiutunut tai potilaan oireiden loppumisesta kulunut vähintään 48 tuntia
- huoneen kosketuskohtien ja wc:n ja suihkutilan desinfektio
- verhot ja väliverhot vaihdetaan puhtaisiin

Ohjeesta Varotoimiin liittyvät toimenpiteet saa lisätietoa loppusiivouksen toteuttamiseen. Katso tarvittaessa lisäohjeita puhtauspalveluiden ohjeista.

Varotoimien päättäminen

Mikäli varotoimien tarve päättyy kesken hoitojakson, varotoimet päätetään varotoimien purkusiivouksen jälkeen. Kosketusvarotoimin hoidettu potilas käy suihkussa ja vaihtaa puhtaan

Terveys- ja sairaanhoitopalvelut
Medisiiniset palvelut
Infektioiden torjunta

20.5.2026

asun. Lisäksi vaihdetaan vuodevaatteet mukaan lukien peitto ja tyyny. Patja ja vuode pyyhitään desinfektioaineella.

Lisätietoa:

Varotoimiin liittyvät toimenpiteet

Varotoimet ja huonesijoitus infektioissa ja moniresistenttien mikrobien kantajilla

Kosketus- tai pisaravarotoimien toteuttaminen usean potilaan huoneessa